

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ СИБЛІНГАМИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОЕКТИВНОЇ МЕТОДИКИ «МАЛЮНОК СІМ'Ї»

Г.А. Крупник

аспірантка кафедри психології

Херсонський державний університет

Відомі психологи акцентують увагу на важливості дослідження проблем та розвитку сім'ї як цілісного системного феномену (Б.Ананьєв, Б.Ломов, Г.Щедровицький та ін) [1; 3, с. 19–33; 4]. Тому на поприщі психологічної ниви наразі накопичено суттєвий емпіричний матеріал з проблем шлюбно-сімейної та батьківсько-дитячої взаємодії.

З метою перевірки результатів нашого наукового дослідження, одержаних за допомогою тестів-опитувальників [5, с. 35-37] та отримання більш широкої і унікальної інформації про психічне життя осіб підлітково-юнацького віку, було застосовано проективну методику «Малюнок сім'ї». Слід зазначити, що у нинішній психології існує безліч методик виявлення особливостей умов життя в нуклеарній сім'ї і впливу дитячо-батьківських взаємин на розвиток особистості дитини. Найвідомішим і найрозповсюдженішим із них є саме тест Р.Бернса і С.Кауфмана «Кінетичний малюнок сім'ї». Ця методика надає багату інформацію про суб'єктивну родинну ситуацію респондента, допомагає виявити взаємини в сім'ї, що викликають тривогу у дитини, показує, як вона сприймає батьків, інших членів сім'ї, яке місце у сімейних відносинах дитина відводить собі [2].

Результати проективної методики «Малюнок сім'ї», що направлена на виявлення особливостей сімейних взаємозв'язків між усіма членами родинної групи, представлені у таблиці 1. Вибірка респондентів представлена двома групами, до якої увійшли старші та молодші діти, тобто 63 та 73 особи відповідно.

Показники середньоквадратичного відхилення у групах за порядком народження за методикою «Малюнок сім'ї»

Показники за тестом «Малюнок сім'ї»	Старша дитина		Молодша дитина	
	Середній бал	Сигма (σ)	Середній бал	Сигма (σ)
Наявність спільної діяльності усіх членів нуклеарної сім'ї	0,97	0,12	0,91	0,21
Присутність обох батьків	0,98	0,09	0,94	0,23
Наявність усіх дітей	0,94	0,18	0,84	0,32
Спільна діяльність батьків з дітьми	0,91	0,19	0,82	0,29
Взаємодія між сиблінгами	0,87	0,27	0,70	0,41
Емоційно-позитивне ставлення до сиблінгів	0,80	0,35	0,76	0,37
Опрацьованість малюнка, велика кількість різноманітних деталей	0,76	0,33	0,79	0,31
Відсутність конфліктів показників ворожості	0,91	0,24	0,93	0,18
Відсутність ізольованих фігур	0,95	0,20	0,97	0,17
Відсутність додаткових персонажів	0,82	0,37	0,73	0,43

Згідно розрахунків, коефіцієнт стандартного відхилення відрізняється у вищезазначених шкалах, тобто відповіді не є однорідними всередині вибірок. Найбільшу розбіжність можна виявити у шкалах «Присутність обох батьків» (0,09 у старших дітей та 0,23 у молодших відповідно, при тому, що середній бал відрізняється не дуже суттєво: 0,98 та 0,94), «Наявність усіх дітей» (0,18 у первістків та 0,32 у найменших, середній бал за результатами тесту значно відрізняється – 0,94 і 0,84) та «Взаємодія між сиблінгами» (0,27 у перших та

0,41 у останніх дітей у сімейній ієрархії, а показники середнього балу становлять 0,87 та 0,70). Це свідчить про те, що однорідність відповідей у даних підгрупах значно відрізняється.

Найменшу розбіжність було виявлено у шкалах «Емоційно-позитивне ставлення до сиблінгів» (0,35 у старших дітей та 0,37 у молодших відповідно; середній бал також відрізняється не суттєво 0,80 та 0,76), «Опрацьованість малюнка» (у первістків 0,33 і у найменших 0,31, середні показники майже не відрізняються: 0,76 та 0,79), а також «Відсутність ізольованих фігур» (0,20 у перших та 0,17 у останніх дітей за порядком народження у сімейній ієрархії, середній бал 0,95 та 0,97 відповідно).

Отже, можна зазначити, що найменші діти вказують на важливість для них родинного затишку та збереження родинних традицій і перенесення позитивного сценарію у їх власні майбутні сім'ї. Дані результати також підтверджуються нами і при обробці авторської анкети методом контент аналізування.

Література:

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания. СПб.: Питер, 2001. 272 с.
2. Бернс Р.С. Кинетический рисунок семьи: введение в понимание детей через кинетические рисунки семьи. М.: Смысл, 2006. 146 с.
3. Ломов Б. Ф. Системный подход и проблема детерминизма в психологии. *Психологический журнал*. 1989. Т. 10, № 4. С. 19–33.
4. Навайтис Г. Семья в психологической консультации. М. : Московский психолого-социальный ин-т ; Воронеж : Изд-во НПО «МОДЭК», 1999. 224 с
5. Olena Blynova, Hanna Krupnyk. Interpersonal Relationship in the Modern Nuclear Family. *Public health – social, educational and psychological dimensions*. VII International research & training conference (dr hab. Julia Gorbaniuk, prof. the John Paul II Catholic University of Lublin), 17 July 2021, Lublin, Poland. P.35-37.